

Spelregels Praktijktoets

1. Inleiding

Tijdens de praktijktoets worden de kritische processen door een zo realistisch mogelijke nabootsing van het opschalingsproces van de rampenbestrijdingsorganisatie getoetst. Hierbij geldt als randvoorwaarde dat het zoveel mogelijk benaderen van de realiteit niet mag leiden tot het nemen van risico's die alleen bij werkelijke incidenten te rechtvaardigen zijn (zoals het rijden met optische en geluidssignalen). Bovendien mag de behandeling van echte incidenten niet onder druk komen te staan door de praktijktoets. De spanning tussen het doel – een valide beoordeling van de effectiviteit van de opschaling bij rampen – en de aangegeven randvoorwaarden om risico's te voorkomen, vraagt een goede voorbereiding. Hierbij is het van belang om enkele 'spelregels' vast te stellen voor een goede uitvoering van de praktijktoets.

1.1 Praktijktoets

Door middel van de praktijktoets toetst de Inspectie OOV de drie kritische processen: leiding en coördinatie, opschaling rampenbestrijdingsorganisatie en informatiemanagement. Het zijn vooral deze processen die de rampenbestrijdingsorganisatie tijdig en effectief kunnen laten functioneren. Op het moment dat één van deze processen, die voor een goede uitvoering nauw met elkaar samenhangen, in de startfase onvoldoende functioneert, is het voorspelbaar dat men in deze hectische fase van de rampenbestrijdingsperiode blijft steken. De rampbestrijders blijven daarmee achter de feiten aanlopen. Onderdelen van deze kritische processen zijn al onderwerp van de inventarisatie geweest.

In de praktijktoets zullen meerdere willekeurige gemeenten getoetst worden.

A. Brongemeente

Eén gemeente zal binnen de praktijktoets meedoen als brongemeente. Van deze brongemeente wordt verwacht dat het gemeentelijke rampenbestrijdingsapparaat wordt opgeschaald alsof het een echte ramp betreft. Zoals in het toetsingskader is aangegeven (beschikbaar op www.ioov.nl) richt de Inspectie OOV de toets op de volgende onderdelen: het Gemeentelijk Beleids Team (GBT), het Team Bevolkingszorg en een drietal gemeentelijke actiecentra (en bijbehorende processen) CRIB, Opvang en Verzorging en Voorlichting. Hiervan wordt verwacht dat wordt gehandeld als bij een echte ramp. Van de vertegenwoordigers van de overige processen wordt verwacht dat zij opkomen.

B. Effectgemeente

Naast de brongemeente zullen een of meerdere andere gemeenten meedoen als effectgemeente. Hiervan hoeft alleen het GBT op te komen.

C. Afzonderlijke gemeentelijke alarmerings- en opkomsttest

Drie gemeenten zullen ten tijde van de praktijktoets deelnemen aan een afzonderlijke alarmerings- en opkomsttest. Voor deze gemeenten geldt een volledige opkomst voor de gehele gemeentelijke rampenbestrijdingsorganisatie, inclusief alle actiecentra.

Aanvullend wordt een kort gezamenlijk interview gehouden met de burgemeester, gemeentesecretaris, ambtenaar rampenbestrijding (ARB/AOV), hoofd Team Bevolkingszorg en eventueel de voorlichter. Dit interview richt zich op de rol van de gemeentelijke rampenbestrijding in de veiligheidsregio.

1.2. Kennistest

Alle gemeentelijke deelnemers in zowel de bron- of effectgemeente binnen de praktijktoets als in de gemeenten van de afzonderlijke alarmerings- en opkomsttest krijgen een enquêteformulier (kennistest). Zij worden gevraagd om deze ter plaatse in te vullen en in te leveren bij de vertegenwoordigers van de Inspectie OOV. Dit geldt eveneens voor de operationele vertegenwoordigers in het GBT.

2. Algemene spelregels

De praktijktoets vindt onaangekondigd plaats binnen een vooraf afgesproken periode. Het is noodzakelijk dat alle (mogelijk) betrokkenen voor het aanbreken van deze periode op de hoogte zijn van de spelregels van de praktijktoets. Hieronder worden verschillende aspecten nader belicht.

2.1 Berichtgeving 'simulatie'

Alle berichten tijdens de praktijktoets (alarmeringen, meldingen, opdrachten etc.) beginnen met het woord '*simulatie*'. De waarnemers van het praktijktoetsteam zien er zo goed mogelijk op toe dat alle inkomende en uitgaande berichten op de diverse locaties worden begonnen met de aanhef '*simulatie*'. Bij twijfel dient de ontvanger altijd te vragen of het een bericht voor de praktijktoets betreft.

2.2 Handelen deelnemers

Met uitzondering van de aankondiging '*simulatie*' handelen alle deelnemers volledig als ware het een echte ramp.

2.3 Centralisten

Wanneer een centralist een incident aanmaakt in GMS, moet duidelijk worden dat het gaat om de praktijktoets. Voor zover mogelijk moeten ook (alarmerings)tekstberichten die verstuurd worden in het kader van de praktijktoets voorafgegaan worden door het woord '*simulatie*'.

2.4 Externe instanties

Alle gewenste externe instanties zoals adviesdiensten voor gevaarlijke stoffen, de Provincie, het Nationaal Coördinatie Centrum en de calamiteitenzender moeten, indien van toepassing, ook daadwerkelijk (via het alarmnummer) worden gebeld. De Inspectie OOV informeert deze instanties vooraf en vraagt om hun medewerking. De instanties zullen binnen een realistische termijn op een verzoek om advies reageren.

Ziekenhuizen binnen de regio en traumacentra zijn vooraf geïnformeerd. Zij zijn ervan op de hoogte dat zij een verzoek kunnen krijgen tot het opgeven van het aantal vrije operatiekamers, het aantal IC-bedden of het aantal beademingsplaatsen.

Het is mogelijk dat een centralist in het kader van de praktijktoets contact opneemt met een medewerker van een instantie (bijvoorbeeld een ziekenhuis buiten de regio) die niet geïnformeerd is over de praktijktoets. Leg dan kort uit dat het gaat om een toets van de Inspectie OOV (ministerie van BZK) en dat u graag antwoord wilt krijgen op uw vragen. Verder hoeven deze instanties geen handelingen te verrichten.

2.5 Waarnemers

Voor het registreren van het verloop van de praktijktoets zijn op verschillende locaties (o.a. op de meldkamer(s) en het 'rampterrein') waarnemers aanwezig. Deze zijn herkenbaar als waarnemer door gele hesjes met de tekst 'Inspectie OOV Observator'. Zij verstoren de gang van zaken zo min mogelijk. Voor de evaluatie achteraf wordt ook gebruik gemaakt van bandopnames en uitdraaien van GMS van de meldkamer(s). Deze opnames, uitdraaien en andere documenten, zoals vergaderverslagen, totaalbeelden en eigen incidentbeelden, worden direct na afloop van de praktijktoets opgevraagd. In aanvulling hierop kunnen tijdens de praktijktoets opnamen gemaakt worden met andere technische hulpmiddelen.

2.6 Incident met gevaarlijke stoffen

Bij incidenten met gevaarlijke stoffen kan het nodig zijn om met een andere windrichting en – snelheid te werken dan de werkelijke op dat moment. De afwijkende meteogegevens voor de praktijktoets worden in dat geval door het praktijktoetsteam aan de centralisten beschikbaar gesteld.

2.7 Einde praktijktoets

Nadat de praktijktoetsleider het eind van de praktijktoets afkondigt, dient de centralist alle door hem/haar tijdens de praktijktoets geïnformeerde of gealarmeerde functionarissen op de hoogte te stellen van het eind van de toets. Gedurende het incident gemaakte documenten worden ingeleverd bij een van de medewerkers van de Inspectie OOV.

3. Beveiligingmaatregelen

Tijdens de praktijktoets kunnen zich ook echte incidenten voordoen. De beveiligingsmaatregelen op de meldkamer t.b.v. het aannemen en uitzetten van o.a. de 112-meldingen, zijn afhankelijk van de situatie op meldkamer. Per praktijktoets wordt bepaald welke maatregelen worden getroffen. De Inspectie OOV zorgt voor maatwerk per regio.

Het praktijktoetsteam bestaat ook uit een waarnemer die tevens zal optreden als veiligheidscentralist. Deze heeft als taak te voorkomen dat echte meldingen als gevolg van de praktijktoets niet tijdig in behandeling worden genomen. Deze centralist is vooraf geïnformeerd over de 112-centrale en de meldkamer(s) in de betreffende regio. Ook zullen de overige waarnemers zoveel mogelijk toezien op de behandeling van de echte incidenten. Eventueel wordt de praktijktoets, in overleg met de regio, door de praktijktoetsleider (tijdelijk) stopgezet.

3.1 Echt incident (meldkamer)

Op de meldkamer zijn verschillende voorzorgsmaatregelen genomen om de behandeling van echte incidenten te waarborgen. Mocht desondanks de

behandeling van echte incidenten toch in het gedrang komen, dan wordt de praktijktoets meteen gestopt. De praktijktoetsleider is aanwezig op de meldkamer en is bevoegd om de praktijktoets (eventueel tijdelijk) stop te zetten. Vanaf dat moment verbreken de centralisten bij een binnenkomende melding voor de praktijktoets direct de verbinding. Dit maakt de praktijktoetsmedewerkers op het Callcenter, die de meldingen doorbellen, duidelijk dat er iets bijzonders aan de hand is en dat de uitvoering van de praktijktoets meteen moet stoppen. Ook wordt onmiddellijk contact gelegd tussen de praktijktoetsleider en de contactpersoon van Inspectie OOV op het Callcenter.

3.2 Echt incident (deelnemers)

Ook andere deelnemers aan de praktijktoets, zoals een Officier van Dienst, kunnen door een echt incident of andere omstandigheden niet (meer) in staat zijn om hun rol in de praktijktoets te vervullen. Zij geven dit onmiddellijk door aan de leden van het praktijktoetsteam op de betreffende locatie.

Wanneer zich op het terrein van de praktijktoets, tijdens het aanrijden of anderszins een echt ongeval zou voordoen, moet dat ongeval worden gemeld bij de betreffende meldkamer en/of een van de leden van het praktijktoetsteam met de toevoeging '**No-play**', een term die ook bij oefeningen gebruikelijk is. 'No-play' kan ook worden gebruikt als zich in de omgeving van de praktijktoets een echt incident voordoet en verwarring niet valt uit te sluiten. Op basis van de melding 'No-play' zal de praktijktoetsleider de praktijktoets in ieder geval onderbreken en indien noodzakelijk beëindigen. Dit gebeurt altijd in overleg met de leidinggevende die aanwezig is op de meldkamer.

In geval van nood is de leiding van de praktijktoets te bereiken op het **noodnummer: 06-48139055**

3.3 Tussentijdse stop praktijktoets

Als de praktijktoets tussentijds wordt stopgezet, worden alle betrokkenen hiervan door het praktijktoetsteam op de hoogte gesteld.

4. Ter plaatse komen van functionarissen en eenheden

Hieronder wordt een overzicht gegeven van functionarissen en eenheden die al dan niet daadwerkelijk ter plaatse moeten komen.

4.1 Alarmering

De veldeenheden worden grotendeels niet daadwerkelijk gealarmeerd. De leidinggevendenden die nodig zijn om inzicht te krijgen in de werking van de opschaling worden wel gealarmeerd. Zij dienen naar de opgegeven of voorbereide locaties te komen. In overleg met de regio wordt bekeken, overeenkomstig de veiligheidsmaatregelen in paragraaf 3 "Beveiliging", in hoeverre gebruik kan worden gemaakt van de technische systemen (GMS, Communicator). De locatie of opstelplaats van het CoPI wordt vrijgelaten aan de regio. Zij bepalen deze locatie zelf.

4.2 Opkomst tijdens de praktijktoets

Bepaalde functionarissen, eenheden en voertuigen moeten tijdens de praktijktoets opkomen. Dit is afhankelijk van de wijze van opschalen in de regio.

Alle functionarissen en eenheden die voor de bestrijding van het incident nodig zijn, moeten in de test/oefenomgeving gealarmeerd worden. Als besloten wordt tot opschalen, dienen de hieronder genoemde functionarissen daadwerkelijk op te komen.

4.2.1 Naar de eigen meldkamer(s) (afhankelijk van scenario en inzet)

- Hoofd meldkamer of hoofd meld- en opschalingscentrum (mits dit een operationele functie is);
- Extra centralist(en);
- Ondersteunend personeel;
- Multidisciplinair coördinator / calamiteitencoördinator.

4.2.2 Opkomst naar het rampterrein (afhankelijk van scenario en inzet)

- Eén tankautospuiter (in geval van vrijwillig brandweerpersoneel kan volstaan worden met een bevelvoerder en een chauffeur), één ambulance, één politievoertuig;
- Officier van dienst van elke operationele dienst;
- Alle deelnemers aan het Commando Rampterrein of CoPI;
- Van het commando van de (eerste) brandweercompagnie: de compagniescommandant en zijn plaatsvervanger en de commandant van het Ondersteuningspeloton;
- Deskundigen, afhankelijk van het scenario (bijvoorbeeld bij gevaarlijke stoffen een ROGS, een AGS);
- Verbindings-Commandowagen brandweer en politie en het Ziekenautostation;
- Huisvesting voor het Commando Rampterrein inclusief ondersteunend personeel (COH).

4.2.3 Naar (de locatie van) het Regionaal Operationeel Team (afhankelijk van scenario en inzet)

- Operationeel Leider;
- Leden van het ROT voor zover gebruikelijk voor het betreffende incident;
- Ondersteunende functionarissen;
- Per benodigd actiecentrum voldoende functionarissen om processen op te starten en naar behoren te kunnen laten functioneren.

4.2.4 Naar (de locatie van) het Gemeentelijk Beleidsteam (afhankelijk van scenario en inzet)

- Opperbevelhebber;
- De (vaste) leden van het beleidsteam, waaronder ook de persvoorlichter;
- Ondersteunende functionarissen;
- Met uitzondering van onderstaande processen, per benodigd actiecentrum voldoende functionarissen om processen op te starten en naar behoren te kunnen laten functioneren.

4.2.5 Opkomst ten behoeve van de gemeentelijke processen / actiecentra (afhankelijk van scenario en inzet)

- Proces Voorlichting: volledige opkomst¹

¹ Met volledige opkomst wordt bedoeld dat een actiecentrum de eerste acht uren volledig moet kunnen functioneren.

- Proces Opvang en Verzorging:
 - Actiecentrum: volledige opkomst
 - Opvangcentra, EHBO-posten e.d. worden niet ingericht. Opkomst personeel bij actiecentrum
- Proces registreren van slachtoffers (CRIB):
 - Actiecentrum: volledige opkomst
 - Registratie op locatie: één functionaris (naar actiecentrum)
 In ieder geval één functionaris die in de opvangcentra moet registreren, wordt daadwerkelijk opgeroepen naar het CRIB. Zodoende kan op het CRIB, waar ook het praktijktoetsteam aanwezig is, als steekproef, de vaardigheid in het werken met een al dan niet geautomatiseerd registratiesysteem worden getoetst en/of de wijze waarop deze functionaris hierin op dat moment alsnog wordt geïnstrueerd.

Met de opkomst van bovenstaande functionarissen/eenheden kan de regio volstaan, ook als voor de bestrijding een groter aantal nodig mocht zijn. Het staat de regio vrij om een groter aantal functionarissen/eenheden op te laten komen. Er is echter niet voorzien in inscenering voor de uitvoerende taken (bron- en effectbestrijding, geneeskundige hulpverlening, handhaven van de openbare orde etc.).

Voor de persvoorlichting geldt dat indien ten tijde van een ramp of incident de persvoorlichting een rol zou spelen (in de eerste anderhalf uur) deze ook bij de praktijktoets ingezet moet worden.

Als extra voorwaarde geldt dat functionarissen/eenheden alleen ter plaatse moeten worden gevraagd wanneer ze nog tijdens de praktijktoets kunnen arriveren. De praktijktoets duurt in totaal ongeveer twee uur. Het is daarom van belang dat deze functionarissen een inschatting van hun aanrijdtijd doorgeven.

4.3 Alarmering op te komen functionarissen

De functionarissen die moeten opkomen, worden (voor zover mogelijk) gealarmeerd met de aankondiging '*simulatie*' en de mededeling dat zij 'snel maar veilig, zonder optische en geluidssignalen naar de plaats van het incident moeten komen'. Vooraf moet worden gezien hoe de dekking van het verzorgingsgebied kan worden gewaarborgd. Wanneer tijdens de praktijktoets met spoed moet worden uitgerukt naar een echt incident, kunnen de bij de praktijktoets aanwezige eenheden uiteraard meteen naar dat incident vertrekken.

4.4 Alarmering niet daadwerkelijk op te komen functionarissen

Van de functionarissen en eenheden die niet daadwerkelijk hoeven uit te rukken, verzorgt het praktijktoetsteam zonodig de berichten tijdens het 'fictief uitrukken, aanrijden en ter plaatse komen' als mede de 'nadere berichten'. Bijvoorbeeld: wanneer het commando van een brandweercompagnie uit een buurregio voor de eenheden uit naar het rampterrein rijdt, zal de fictieve aankomst van die eenheden op de loodspost of uitgangstelling door het praktijktoetsteam worden gemeld.

5. Informatie praktijktoets

De regionale organisaties en de gemeente(n) kunnen bij het informeren van het eigen personeel over de praktijktoets gebruikmaken van de volgende documenten van de Inspectie OOV:

- 'Van ADR naar RADAR';
- Toelichting RADAR praktijktoets;
- Spelregels Praktijktoets;
- Op www.ioov.nl is meer informatie beschikbaar.